

Briselē, 2026. gada 27. februārī
(OR. en)

6849/26
ADD 3

**Starpiestāžu lieta:
2026/0059 (COD)**

**COPEN 65
DROIPEN 40
COARM 28
ENFOPOL 74
JAI 261
CODEC 343**

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2026. gada 27. februāris
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	SWD(2026) 103 final
Temats:	KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS IETEKMES NOVĒRTĒJUMA KOPSAVILKUMA ZIŅOJUMS [...] Pavaddokuments dokumentam Priekšlikums – Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva par šaujamočiem nelikumīgas aprites un citu ar šaujamočiem saistītu noziedzīgu nodarījumu apkarošanu un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2024/1260

Pielikumā ir pievienots dokuments SWD(2026) 103 final.

Pielikumā: SWD(2026) 103 final

Briselē, 26.2.2026.
SWD(2026) 103 final

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS
IETEKMES NOVĒRTĒJUMA KOPSAVILKUMA ZIŅOJUMS

[...]

Pavaddokuments dokumentam

Priekšlikums – Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva

par šaujamočiem nelikumīgas aprites un citu ar šaujamočiem saistītu noziedzīgu nodarījumu apkarošanu un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2024/1260

{COM(2026) 102 final} - {SEC(2026) 102 final} - {SWD(2026) 102 final}

Kopsavilkuma lapa

Ietekmes novērtējums saistībā ar priekšlikumu Direktīvai par šaujamočiem nelikumīgas aprites un citu ar šaujamočiem saistītu noziedzīgu nodarījumu apkarošanu

A. Rīcības nepieciešamība

Pamatojums Kāda ir risināmā problēma?

Galvenā problēma ES ir tā, ka **ar šaujamočiem saistīta vardarbība apdraud ES iedzīvotāju drošību**. Ar šaujamočiem saistītu noziegumu skaits vai to gadījumu skaits, kad šaujamoči ir izmantoti nozieguma izdarīšanai, joprojām ir liels un daudzviet ES tas vēl pieaug. Šī problēma ir tieši saistīta ar **nelikumīgu šaujamoču plašo pieejamību ES teritorijā**, lai gan **saskaņotu datu trūkums** neļauj precīzi izteikt šo parādību skaitļos. Paredzams, ka nelikumīgo šaujamoču lielā pieejamība vēl vairāk pieaugs, kad beigsies vai stabilizēsies konflikts Ukrainā.

Krimināltiesiskais regulējums, kas attiecas uz šādiem noziedzīgiem nodarījumiem, ES līmenī ir **sadrumstalots**. Dalībvalstis izmanto atšķirīgas ar šaujamočiem saistītu nodarījumu definīcijas un piemēro atšķirīgus sodus. Šīs regulatīvās atšķirības starp dalībvalstīm **kavē pārrobežu sadarbību** un negatīvi ietekmē ar šaujamočiem saistītu nodarījumu izmeklēšanu un saukšanu pie atbildības par tiem. Turklāt visās dalībvalstīs **nav pietiekami efektīvi un atturoši sodu līmeņi**. Paredzams, ka šīs problēmas saasināsies **jauno tehnoloģiju** – piemēram, 3D veida drukāšanas iespēju – dēļ, kuras palielinās privāti izgatavotu šaujamoču pieejamību.

Ko paredzēts sasniegt ar šo iniciatīvu?

Priekšlikuma vispārīgais mērķis ir **palielināt Savienības iedzīvotāju aizsardzību pret nelikumīgu šaujamoču radīto apdraudējumu**. Galvenā uzmanība būtu jāvelta mūsu iedzīvotāju drošības līmeņa uzlabošanai un ar šaujamočiem saistītas noziedzības apmēru samazināšanai.

Lai sasniegtu šo vispārīgo mērķi, iniciatīvai ir noteikti četri **konkrēti mērķi**:

- atvieglot ar šaujamočiem saistītu noziedzīgu nodarījumu izmeklēšanu un saukšanu pie kriminālatbildības par tiem;
- nodrošināt nākotnes prasībām atbilstošu krimināltiesību izpildes panākšanu attiecībā uz noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar šaujamočiem;
- nodrošināt efektīvus, atturošus un samērīgus sodu veidus un līmeņus, kas piemērojami par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar šaujamočiem;
- uzlabot tiesībaizsardzības un tiesu iestāžu sadarbību un saskaņotu datu vākšanu par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar šaujamočiem.

Kāda ir ES līmeņa rīcības pievienotā vērtība?

Rīcība Savienības līmenī nodrošinās skaidru pievienoto vērtību tādu ar šaujamočiem saistītu noziegumu apkarošanā, kuriem parasti ir transnacionāla dimensija, salīdzinājumā ar to, ko dalībvalstis var sasniegt vienas pašas. Saskaņojot juridiskās definīcijas, tuvinot sodu līmeņus, nodrošinot instrumentus un nosakot pienākumus pārrobežu sadarbībai starp dalībvalstīm, rīcība Savienības līmenī radīs saskaņotāku satvaru un minimālo saskaņotas aizsardzības līmeni pret noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar šaujamočiem. Tas atvieglos pārrobežu sadarbību un uzlabos izmeklēšanu un kriminālvajāšanu. Turklāt tas nodrošinās nākotnes prasībām atbilstošu izpildes panākšanu, iekļaujot arī jaunas tehnoloģijas.

Rīcība Savienības līmenī nāks par labu arī citiem ES politikas mērķiem, jo ar šaujamočiem saistīti noziegumi bieži vien ir saistīti ar citu veidu noziegumiem, piemēram, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, terorismu, narkotiku nelikumīgu tirdzniecību, vardarbīgiem noziegumiem, viltošanu vai citiem organizētās noziedzības veidiem, attiecībā uz kuriem ES pēdējos gados ir pieņēmusi virkni tiesību aktu. Iedarbīgāki tiesību akti veicinātu iedarbīgas krimināltiesību izpildes panākšanas stratēģijas un kopumā uzlabotu Eiropas Savienības pilsoņu drošību.

B. Risinājumi

Kādi ir apsvērtie leģislatīvie un neleģislatīvie politikas risinājumi? Vai kāds no tiem ir vēlams? Pamatojums

Ietekmes novērtējumā izvērtēti četri politikas risinājumi.

- **1. risinājums** ietver **neleģislatīvu pasākumu kopumu**, kuru mērķis ir precizēt spēkā esošo tiesisko regulējumu un panākt, ka dalībvalstis piemēro noteikumus. Pasākumu mērķis ir arī atbalstīt pārrobežu sadarbību starp dalībvalstīm un ar ES aģentūrām. Tajos galvenā uzmanība ir pievērsta ieteikumiem lielāku uzmanību pievērst jaunajām tehnoloģijām, piemēram, 3D veida drukāšanai, un ieviest dalībvalstīs izmantojamu minimālo datu kopu par izņemtajiem šaujamočiem.
- **2. risinājums** paredz **leģislatīvu pasākumu**, saskaņojot kriminālatbildības noteikšanu par **šaujamoču pamatnodarījumiem** (šaujamoču nelikumīga aprīte, nelikumīga izgatavošana, marķējuma nelikumīga modificēšana un šaujamoču nelikumīga glabāšana), saskaņojot definīcijas un nosakot maksimālo sodu minimālos līmeņus. Tiesību akta mērķis ir uzlabot situāciju saistībā ar izmeklēšanu, kriminālvajāšanu un notiesāšanu par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar šaujamočiem. Saskaņotais regulējums atvieglos pārrobežu sadarbību. Risinājums paredz arī likumdošanas koncentrēšanos uz jaunām tehnoloģijām, lai tiesībaizsardzības iestādes varētu proaktīvi novērst apdraudējumu, nevis tikai reaģēt. Turklāt leģislatīvais pasākums ietver prasības izveidot saskaņotu minimālo datu kopu par izņemtajiem šaujamočiem un nosūtīt datus par tiem Eiropas Šaujamoču centram. Tajā arī paredzēts pienākums dalībvalstīm izvērtēšanas ietvaros piecus gadus pēc direktīvas īstenošanas sākšanas vākt un paziņot Komisijai datus par šaujamoču nelikumīgu aprīti. Visbeidzot, leģislatīvais pasākums ietver mērķpasākumu attiecībā uz prasību dalībvalstīm izveidot valstu kontaktpunktus “Šaujamoči”, lai vēl vairāk uzlabotu pārrobežu sadarbību.
- **3. risinājums** paredz **leģislatīvu un neleģislatīvu pasākumu kombināciju**. Būtbūt tie būtu visi tie paši 2. risinājumā aprakstītie leģislatīvie pasākumi, kurus papildinātu skaidrojums par to, kāpēc saistītie šaujamoču nodarījumi ir arī pamatnodarījumi. Turklāt leģislatīvie pasākumi tiktu paplašināti, iekļaujot neleģislatīvus pasākumus, kas paredzēti, lai atbalstītu leģislatīvo pasākumu īstenošanu. Galvenā uzmanība tiktu vērsta uz dalīšanos ar pieredzi, kas gūta saistībā ar jaunajām tehnoloģijām, un uz to, lai atvieglotu ar šīm jaunajām tehnoloģijām saistīto rasējumu kopīgu testēšanu. Turklāt tas arī veicinātu tiesu iestāžu sadarbību, izveidojot fokusa grupu informācijas apmaiņai.
- **4. risinājums** balstās uz 3. risinājumā aprakstītajiem pasākumiem un paplašina to darbības jomu. **Leģislatīvais pasākums** aptver ne tikai šaujamoču pamatnodarījumus, bet arī citus **ar šaujamočiem saistītus nodarījumus**, piemēram, dezaktivētu ieroču nelikumīgu reaktivēšanu, nelikumīgu starpniecību, ieroču embargo pārkāpumus un pārkāpumus saistībā ar uzskaiti un licencēšanu. Turklāt šis risinājums paredz pienākumu dalībvalstīm vākt un reizi piecos gados paziņot Komisijai datus par šaujamoču nelikumīgu aprīti.

Vēlamais politikas risinājums ir **3. risinājums**, jo tas samērīgā un efektīvā veidā pievēršas visām konstatētajām problēmām un mērķiem. 1. risinājums pats par sevi netiek uzskatīts par pietiekami efektīvu, jo nelegislatīvi pasākumi neradīs pietiekamu stimulu būtiskām pārmaiņām. 2. risinājums pievēršos visām problēmām un mērķiem, tomēr tas tiek uzskatīts par mazāk efektīvu, jo tā īstenošanai trūkst papildu atbalsta. 4. risinājums tiek uzskatīts par efektīvu izvērsto mērķu sasniegšanai, tomēr tā īstenošana radītu nesamērīgu slogu dalībvalstīm.

Atbalsts konkrētiem risinājumiem

Ieinteresētajām personām bija dažādi viedokļi par politikas risinājumiem, un dažas no tām par prioritāti noteica nelegislatīvu virzību, norādot, ka ar šaujamočiem saistītu noziedzīgu nodarījumu problēmas risināšanai arī turpmāk vajadzētu būt valstu atbildībai, savukārt citas atbalstīja likumdošanas iniciatīvu, kas vērsta uz plašu ar šaujamočiem saistītu nodarījumu klāstu. Šajā ziņā šķiet, ka vēlamais risinājums ir tas, kurā vislabāk saskaņotas dažādās nostājas.

Sabiedriskās apspriešanas vispārējā tendence liecina, ka dalībvalstis atbalsta likumdošanas iniciatīvu, kuras mērķis ir saskaņot dažādas definīcijas, tostarp kriminālatbildības noteikšanu par 3D veida drukāšanas intelektuālo materiālu (rasējumu) nelikumīgu izveidi, glabāšanu un izplatīšanu. Kopumā izrādījās, ka ieinteresētās personas visvairāk atbalsta šo likumdošanas iniciatīvu. Daudzas dalībvalstis ierosināja pieeju, kas paredz risinājumu kombinēšanu, jo īpaši attiecībā uz sankciju veidu un to līmeņu saskaņošanu.

Iebildumi pret iniciatīvu tika saņemti galvenokārt no ES un trešo valstu pilsoņiem, tomēr atsauksmju analīze liecina, ka daudzi no viņiem, iespējams, nebija pilnībā sapratuši iniciatīvas mērķus: vairāki iedzīvotāji kritizēja iniciatīvu, norādot, ka ES nevajadzētu vērsties pret likumpaklausīgiem pilsoņiem un likumīgiem šaujamoču īpašniekiem, bet gan koncentrēties uz tiesībaizsardzības iestāžu reaģēšanas pastiprināšanu un vērsanos pret nelikumīgo tirgu. Abi minētie jau ir iniciatīvas mērķi.

C. Vēlamā risinājuma ietekme

Kādi ir ieguvumi no vēlamā risinājuma (ja tāda nav, no galvenajiem risinājumiem)?

Vēlamais politikas risinājums novērstu atšķirības starp dalībvalstu krimināltiesiskajiem regulējumiem, Savienības līmenī saskaņojot dažādu ar šaujamočiem saistītu noziedzīgu nodarījumu definīcijas un piemērojamo maksimālo sodu minimālos līmeņus. Tas neļautu likumpārkāpējiem savās darbībās izmantot tiesiskā regulējuma nepilnības un trūkumus. Krimināltiesiskā regulējuma saskaņošana uzlabotu pārrobežu sadarbību starp dalībvalstīm un atvieglotu valstu iestādēm attiecīgo noziedzīgu nodarījumu izmeklēšanu un kriminālvajāšanu par tiem.

Saskaņā ar vēlamo politikas risinājumu arī tiktu noteikta minimālā datu kopa un datu par izņemtajiem šaujamočiem kopīgošana ar Eiropas Šaujamoču centru Eiropolā, uzlabojot datu pieejamību un kvalitāti, – tādējādi tiktu sekmēta apdraudējumu analīze un izmeklēšana, atvieglot pārrobežu sadarbību un virzot turpmāko politikas rīcību. Ar vēlamā politikas risinājuma palīdzību tiktu risināta arī pieaugošā apdraudējuma problēma, ko rada privāti izgatavoti šaujamoči, kas ir grūtāk izsekojami un viegli izgatavojami, vienkārši sekojot tiešsaistē atrastiem norādījumiem.

Vēlamais politikas risinājums palīdzētu samazināt aprītē esošo nelikumīgo šaujamoču lielo skaitu un tiešā veidā uzlabot Eiropas Savienības iedzīvotāju drošību.

Kādas ir vēlamā risinājuma izmaksas (ja tāda nav, galveno risinājumu izmaksas)?

Vēlamā risinājuma īstenošanas rezultātā tiktu panākta efektīvāka izmeklēšana un paplašināts ar šaujamočiem un to būtiskām sastāvdaļām saistīto noziedzīgo nodarījumu jēdziens. Saistītās izmaksas dalībvalstīm rastos, nodrošinot papildu personālu darbam pie potenciāli lielāka skaita ar šaujamočiem saistītu noziegumu lietu izmeklēšanu un kriminālvajāšanu. Tiek lēsts, ka šo izmaksu kopējais apmērs visās dalībvalstīs vismaz pirmo piecu gadu laikā būs 4 069 175 EUR gadā.

Paredzams, ka dalībvalstu tiesu ekspertīzes departamentu administratīvās izmaksas palielināsies atbilstoši izņemto šaujamoču skaitam. Tiek lēsts, ka administratīvās izmaksas saistībā ar ballistikas ziņojumiem visās 27 dalībvalstīs būs 574 564 EUR gadā un papildu 332 107 EUR gadā par ballistikas ziņojumiem attiecībā uz digitālajiem rasējumiem.

Turklāt administratīvās izmaksas par valsts kontaktpunktu "Šaujamoči" pilnīgu izveidi un attīstību tiek lēstas 12 070 917 EUR apmērā visās 27 dalībvalstīs un izmaksas par datu, kas saistīti ar šaujamočiem, saskaņošanu valstu datubāzēs – 10 800 000 EUR apmērā visās 27 dalībvalstīs.

ES krimināltiesiskā regulējuma saskaņošana attiecībā uz noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar šaujamočiem, palīdzēs samazināt ar šaujamočiem saistītas vardarbības ekonomiskās izmaksas Eiropas Savienībā. Nav pārlicinošu pētījumu par ekonomiskajām izmaksām ES, kādas rada ar šaujamoču izmantošanu saistīta vardarbība, bet analizē, kurā apvienots ES finansētā projekta *INSIGHT* ietvaros veikts pētījums un pētījums par izmaksām saistībā ar vienu konkrētu Zviedrijā notikušu uzbrukumu, kurā izmantoti šaujamoči, tiek lēsts, ka šādu uzbrukumu radītās izmaksas Zviedrijas sabiedrībai 2024. gada pirmajā pusē bijušas aptuveni 120–140 miljoni EUR. Šis skaitlis ir tīri teorētisks, jo tas balstīts uz hipotēzi, ka šā viena konkrētā uzbrukuma radītās izmaksas var ekstrapolēt un piemērot visiem šādiem uzbrukumiem, kas notikuši Zviedrijā 2024. gada pirmajā pusē. Tomēr tas liecina, ka ar šaujamočiem saistītas vardarbības izmaksas – lai gan grūti aplēšamas – nav nenozīmīgas.

Kāda būs ietekme uz uzņēmumiem, t. sk. MVU un mikrouzņēmumiem?

Vēlamajam politikas risinājumam nebūtu negatīvas ietekmes uz likumīgo tirgu. Tas nāktu par labu uzņēmumiem, jo īpaši MVU, aizsargājot tos pret negodīgu konkurenci, ko rada nelikumīga darbība, kura negatīvi ietekmē visas nozares tēlu un kuras rezultātā tiek zaudēta peļņa.

Kriminālatbildības noteikšana par digitālu un papīra formāta rasējumu nelikumīgu izgatavošanu, glabāšanu un izplatīšanu šaujamoču vai būtisku sastāvdaļu ražošanas nolūkā palīdzētu likumīgajiem uzņēmumiem, aizsargājot to intelektuālās tiesības uz modeļiem vai inovācijām.

Vai tiks būtiski ietekmēti dalībvalstu budžets un pārvaldes iestādes?

Tiek lēsts, ka ikgadējās izmaksas par papildu personālu dalībvalstīs, kas veiktu izmeklēšanu un kriminālvajāšanu ar šaujamočiem saistītu noziegumu lietās, kā arī tiesu ekspertīzes departamentu papildu administratīvās izmaksas visās dalībvalstīs pirmajos piecos gados kopā būs aptuveni 135 000 000 EUR.

Vienreizējās izmaksas visās 27 dalībvalstīs saistībā ar valstu kontaktpunktu "Šaujamoči" pilnīgu izveidi un attīstību un ar šaujamočiem saistītu datu saskaņošanu valstu datubāzēs tiek lēstas 22 870 917 EUR apmērā.

Vēlamais politikas risinājums ietver pasākumus saskaņotas minimālās datu kopas izveidei par izņemtajiem šaujamočiem. Dažām dalībvalstīm vajadzētu reorganizēt savu datubāzi, lai panāktu atbilstību saskaņotai datu kopai.

Vai ir paredzama cita būtiska ietekme?

Iniciatīva sekmēs arī cīņu pret citiem noziegumiem, piemēram, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, terorismu, narkotiku nelikumīgu tirdzniecību, vardarbīgiem noziegumiem, viltošanu vai citiem organizētās noziedzības veidiem, attiecībā uz kuriem ES pēdējos gados ir pieņēmusi virkni tiesību aktu. Tā kā ar šaujamočiem saistīti noziedzīgi nodarījumi bieži vien ir saistīti ar šiem noziegumiem, iedarbīgāki tiesību akti veicinātu iedarbīgas krimināltiesību izpildes stratēģijas un kopumā uzlabotu Eiropas Savienības pilsoņu drošību.

Iniciatīvai būs īpaša ietekme uz gados jauniem iedzīvotājiem, jo nelikumīgu šaujamoču pieejamība veicina satraucošo parādību, ka gados jauni eiropieši tiek iesaistīti noziedzīgās darbībās vai paši cieš no šaujamoču vardarbības.

D. Turpmākā rīcība

Kad politika tiks pārskatīta?

Piecus gadus pēc transponēšanas, ņemot vērā pieteikuma iesniegšanai un datu vākšanai nepieciešamo laiku.